

**กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน
กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม ตำบลหินตก อำเภอร่อนพิบูลย์
จังหวัดนครศรีธรรมราช***

**THE PROCESS OF BUILDING A LEARNING NETWORK IN A CASE STUDY
COMMUNITY MAI YARD FARM COMMUNITY ENTERPRISE**

วิชัยยุทธ ศรีช่วย

Wichaiyut Srichuai

ปฏิวดี จงจิตต์

Patiwat Jongjit

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

Jittima Damrongwattana

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: jittima_dam@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพัฒนาการเกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์มฯ 2) ศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มศูนย์วิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์มฯ 3) ศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม ตำบลหินตก อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) พัฒนาการการเกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ มี 4 ขั้นตอน 2) สภาพปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม ตำบลหินตก อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้ 1) ปัญหาการผลิตมีความเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลส่งผลให้เกิดความอุดมสมบูรณ์น้อย ทำให้ผลผลิตของกระทือมีน้อย 2) ปัญหาบรรจุภัณฑ์ตัวบรรจุภัณฑ์ยังไม่มียี่ห้อบรรจุภายนอก อาจไม่ค่อยดึงดูดแก่ผู้บริโภคมากนัก หรืออาจจะทำให้ตัวผลิตภัณฑ์เกิดความเสียหายขึ้นได้ 3) ปัญหาด้านการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์มมีบรรจุภัณฑ์ที่เจาะตลาดเข้าสู่วัยรุ่นเป็นไปได้อย่างยาก และ 4) ปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม คนในกลุ่มมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน และมีความขัดแย้งกันจึงทำให้มีปัญหาในการบริหารจัดการกลุ่ม 3 กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม ดังนี้ 1) ความพอประมาณ มีความพอดีที่ไม่มากและไม่น้อยจนเกินไปและไม่เบียดเบียนคนในกลุ่ม 2) ความมีเหตุผล มีการตัดสินใจที่ตรงไปตรงมาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล 3) การมีภูมิคุ้มกัน การเตรียมตัวให้พร้อมกับการรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ 4) การมีความรู้การที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการคัดแยกมังคุด 5) การมีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์กับคนในกลุ่มและมีความสามัคคีในการทำงาน

คำสำคัญ: กลุ่มอาชีพ, ศูนย์การเรียนรู้, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, การบริหารจัดการ

Abstract

The objectives of this research article are as follows: 1) To study the development of the Mai La Farm Community Enterprise Group. 2) To study the problem conditions of the Mai La Farm Community

Enterprise Center Group. 3) To study the management of the Mai La Farm Community Enterprise Group, Hin Tok Subdistrict, Ron Phibun District. Nakhon Si Thammarat Province. The researcher determined the research format to be qualitative research. The results of the research found that 1) The development of the community enterprise group has four steps. 2) Problem conditions of the Mai La Farm Community Enterprise Group, Hin Tok Sub-district, Ron Phibun District, Nakhon Si Thammarat Province as follows: 1) Production problems: There are changes in the seasons, resulting in low yield of products. As a result, the production of wild ginger is low. 2) Packaging problems: The packaging does not have an exterior box. It may not be very attractive to consumers, or it may cause damage to the product. 3) Marketing problems of Mai La Farm Community Enterprise Group have packaging that is difficult to engage in the youth market, and 4) Management problems of Mai La Farm Community Enterprise Group indicate that people in the group have different opinions and conflicts, which causes problems in group management. 3) Processes for creating a learning network in the Mai La Farm Community Enterprise Community are as follows: 1) Moderation: It implies not too much, not too little, and does not encroach people in the group; 2) Reasonableness: It implies straightforward decisions and reasonable decisions; 3) Self-immunity: It implies preparing oneself to embrace impacts and changes in various aspects; 4) The knowledge from learning about sorting mangosteen; 5) Morality: It implies being honest with people in the group and being harmonious at work.

Keywords: Occupation Group, Learning Center, Philosophy of Sufficiency Economy, Management

บทนำ

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่มเพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร และท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมพื้นที่อำเภออ่อนพิบูลย์เป็นพื้นที่อยู่กลางหุบเขาใหญ่โอบล้อมด้วยเขารามโรม, เขามาก และเขาวัง มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยสินแร่ ทำให้กระเทียมที่อำเภออ่อนพิบูลย์มีสรรพคุณที่มากคุณค่าและแตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ เป็นพืชที่มีเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ และสรรพคุณดีกว่าพื้นที่อื่นเนื่องจากในพื้นที่สวนของสมาชิกกลุ่มมีสมุนไพรกระเทียมที่ขึ้นโดยธรรมชาติ และที่ปลูกเสริมอยู่จำนวนมากเดิมกระเทียมชาวบ้านส่วนใหญ่นำมาประกอบอาหาร เช่น หน่ออ่อน หรือต้นอ่อนกระเทียมสามารถนำมาทำน้ำพริกแกงเผ็ด แกงไตปลา หรือนำไปต้มจิ้มกินกับน้ำพริกได้ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2550)

กลุ่มได้มีแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรกระเทียมโดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ร่วมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิต โดยเน้นการนำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนา สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ปัจจุบัน นางณัญญา พันธ์แก้ว เป็นประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม (ปาริชาติ วลัยเสถียร , 2543)

วิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม ตำบลหินตก อำเภออ่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ กระเทียม จนทำให้เกิดการก่อตัวของกลุ่มนี้ขึ้นมา กลุ่มนี้สอนในเรื่องการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ร่วมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิต โดยเน้นการนำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนา สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน เพื่อที่จะให้ชุมชนของเราได้มีผลิตภัณฑ์มากขึ้นและเพิ่มขึ้น สามารถนำผลิตภัณฑ์นั้นมาประมวลขายได้ ภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม และบุคคลที่สามารถนำมาประเมินขายได้ต้องเป็นสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์มเท่านั้น สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์มนี้ส่วนใหญ่ก็จะเป็นคนที่อยู่ชาวบ้านภายในชุมชนไม้หลาการสมัครสมาชิกเป็นได้ง่าย ๆ คือการที่เราเข้าไปและไปติดต่อสมัครได้เลย เพราะส่วนใหญ่เขามักจะรับสมัครเป็นสมาชิกอยู่แล้วสำหรับคนที่ทำอาชีพนี้กลุ่มผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะไปศึกษาเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการเกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มศูนย์วิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม
3. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม

วิธีดำเนินการวิจัย

ด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งได้แก่ สมาชิกผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์มฯ จำนวน 4 คน อีกทั้งกำหนดผู้ให้ข้อมูลรอง ได้แก่ ผู้ที่ส่งเสริม และสนับสนุนการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีจำนวน 7 คน

ด้านเครื่องมือใช้ในการวิจัย

1. เครื่องบันทึกภาพ เป็นการใช้อุปกรณ์ถ่ายภาพเพื่อถ่ายรูปไว้เป็นหลักฐานในการวิจัย เพราะขณะสัมภาษณ์อาจจะต้องใช้กล้องถ่ายภาพในการเก็บภาพเพื่อนำมาใช้ในการวิจัย
2. บันทึกการสังเกต เป็นแบบที่ใช้ในการสังเกตในขณะที่สัมภาษณ์ หรือเพื่อสังเกตการณ์ตอบคำถามของผู้ถูกสัมภาษณ์ว่าตอบตรงประเด็นและตามข้อมูลจริงเท็จ เป็นการสังเกตกำหนดแนวทางโดยใช้สายตา
3. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบที่ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามไว้เพื่อต้องการเก็บบันทึกข้อมูลในการวิจัยพร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุด และตรงประเด็นมากที่สุด
4. เครื่องบันทึกเสียง เป็นการบันทึกเสียงตอนสัมภาษณ์ เนื่องจากบางครั้งการจดบันทึกระหว่างสัมภาษณ์ไม่ทัน ก็ยังมีเครื่องบันทึกเสียงเป็นเครื่องสำรองข้อมูลได้

ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สำรวจพื้นที่ในชุมชนเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อน หลังจากนั้นจึงไปสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม
2. สร้างความสัมพันธ์ และแนะนำตัวเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับชุมชน
3. ประสานงานโดยใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึกโดยนัดวัน เวลา และสถานที่ จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลและรายละเอียดแต่ละประเด็น โดยพบปะพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมาย พร้อมถ่ายภาพประกอบ
4. รวบรวมวิเคราะห์ และสรุปผล หากปรากฏว่าขาดรายละเอียดข้อมูลส่วนใดก็ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง วิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม เมื่อรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบเนื้อหาอย่างถูกต้องเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ผู้ทำการวิจัยทำการศึกษา และนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า พัฒนาการเกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม ตำบลหินตก อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช นั้น มีแผนผังประวัติศาสตร์ในปี พ.ศ. 2560 ขึ้นก่อตั้งของกลุ่มเริ่มจากการพูดคุยเรื่องปัญหาราคายางตกต่ำ รายได้ไม่เพียงพอ และอยากมีอาชีพเสริมในปี พ.ศ. 2560 - 2561 ขึ้นดำเนินการปฏิบัติ ได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มโดยวางแผน และกฎระเบียบของกลุ่ม วางแนวทางการทำงาน และเริ่มลงมือปฏิบัติงานตามหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2561 - 2563 ขึ้นการขยายตัวของกลุ่ม ได้รับการตอบรับ

จากลูกค้า จึงได้ขยายตัวเพิ่มการผลิตมากขึ้น พ.ศ. 2563 - ถึงปัจจุบัน ขั้นตอนความสามัคคี กลุ่มประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์กลุ่มมีความเข้มแข็ง

ขั้นก่อตัวของกลุ่ม

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์มได้มีแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรกระทือโดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ร่วมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการกระบวนการผลิต โดยเน้นการนำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ปัจจุบัน นางณัฏฐา พันธ์แก้ว เป็นประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม

สรุปได้ขั้นก่อตัวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์มพบว่ามีวัตถุประสงค์การจัดตั้งกลุ่มเพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร แปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร และท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม

ขั้นดำเนินการปฏิบัติ

ร่วมกันค้นหาข้อมูลและวางแผนร่วมกับกลุ่มเครือข่ายเน้นการนำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ และตรงตามความต้องการของท้องตลาดที่ต้องการนำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายแก่บุคคลภายนอก



ภาพที่ 1 การโปรโมทเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์สมุนไพรกระทือ

ขั้นการขยายตัว

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม ตำบลหินตก อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้กับผลิตภัณฑ์ ให้ความหลากหลาย และน่าสนใจจากเดิมเพื่อเป็นการเจาะกลุ่มตลาด

ขั้นการมีส่วนร่วม

ได้มีการส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือในกระบวนการดำเนินงานกิจกรรมของกลุ่มเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้เรียนรู้การทำผลผลิตมั่งคุดเพื่อสร้างอาชีพเสริมให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม ทำให้สมาชิกมีรายได้เสริม และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า สภาพปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม ตำบลหินตก อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีสภาพปัญหาการผลิต เป็นปัญหาการผลิต มีความเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล ส่งผลให้เกิดความอุดมสมบูรณ์น้อย ทำให้ผลผลิตของกระทือมีน้อย สภาพปัญหาในการบรรจุภัณฑ์ ปัญหาบรรจุภัณฑ์ตัวบรรจุภัณฑ์ยังไม่มียี่ห้อบรรจุภายนอก อาจไม่ค่อยดึงดูดแก่ผู้บริโภคมากนัก หรืออาจจะทำให้ตัวผลิตภัณฑ์เกิดความเสียหายขึ้นได้ สภาพปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม

มีบรรจุกัณฑ์ที่เจาะตลาดเข้าสู่วัยรุ่นเป็นไปได้อย่าง สภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม ปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้เหลาฟาร์ม คนในกลุ่มมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน และมีความขัดแย้งกันจึงทำให้มีปัญหาในการบริหารจัดการกลุ่ม



ภาพที่ 2 การพัฒนาบรรจุกัณฑ์แปรรูปกระเทียม เพื่อสร้างความสนใจ ดึงดูดแก่ผู้บริโภค

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้เหลาฟาร์ม ตำบลหินตก อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความพอประมาณ พบว่า การทำงานเป็นกลุ่มจะต้องมีความพอดี ต้องรู้จักความพอประมาณไม่ผลิตสินค้ามากเกินไปและคนในกลุ่มจะต้องมีความสามารถพึ่งพาตนเองได้ การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความมีเหตุผล พบว่า สมาชิกในกลุ่มต้องใช้เหตุผลในการแบ่งหน้าที่ตามความถนัดของแต่ละคน ต้องมีการให้ความสำคัญกับคนในกลุ่มทุกคน ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ส่วนตัว การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีภูมิคุ้มกัน พบว่า คนในกลุ่มจะต้องมีส่วนร่วมที่จะทำให้ชุมชนและกลุ่มนั้นมีความเข้มแข็ง จะต้องรู้จักวิธีการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นเพื่อความเข้มแข็งของทางกลุ่ม และต้องช่วยกันพัฒนาชุมชนและชุมชนให้มีความเข้มแข็ง การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีความรู้ พบว่า สมาชิกในกลุ่มทุกคนจะต้องมีได้รับการอบรมเพื่อเป็นการเพิ่มความรู้และเป็นการพัฒนาตนเอง อีกทั้งผู้นำก็เป็นคนที่มีคุณภาพ ซึ่งมีการอบรม เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา จนทำให้ทางกลุ่มได้รับรางวัลพระราชทาน วิสาหกิจชุมชนต้นแบบ และการบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีคุณธรรม พบว่า สมาชิกในกลุ่มจะต้องมีความซื่อสัตย์กับลูกค้าและกับสมาชิกในกลุ่มด้วยกันเองไม่เป็นคนที่ลัทธิเล็กน้อย ต้องมีการรับผิดชอบ และในหน้าที่ของตนเอง ไม่ทิ้งงานของตัวเองให้คนอื่นทำแทน และช่วยเหลือคนอื่น



ภาพที่ 3 การส่งเสริม การจัดแสดงสินค้า วิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม

อภิปรายผล

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์มได้มีแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรกระเทียมโดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ร่วมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการกระบวนการผลิต โดยเน้นการนำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ปัจจุบัน นางณัฏฐา พงษ์แก้ว เป็นประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปาริชาติ วลัยเสถียร เรื่อง กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา กล่าวว่าขั้นตอนของกระบวนการที่เกิดจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจนกระทั่งกลายเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกให้ตระหนักถึงสิ่งที่เผชิญอยู่ เกิดแกนนำในการประสานความสนใจร่วมในการรวมกลุ่ม (ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2543) อีกทั้ง การศึกษาของ บัณฑิต อ่อนดำ เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบท กล่าวว่า ประสพการณ์จากโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในงานพัฒนา (SFPP) พบว่า กระบวนการกระตุ้นให้เกิดกลุ่มของเกษตรกรรายย่อยนั้น ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมกลุ่ม (Pre Group Stage) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่เกษตรกรตำบลเข้าไปสร้างความคุ้นเคย การยอมรับ และความไว้วางใจ จากชุมชนรวม (บัณฑิต อ่อนดำ, 2533) และงานวิจัยของ มยุรา ปะลาวัน เรื่อง การดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพในชุมชนผู้ประสบภัยคลื่นยักษ์สึนามิ: กรณีศึกษา กลุ่มเครื่องแกงตำมือบ้านเกาะมุกด์ตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง พบว่า หลังจากที่บ้านเกาะมุกด์ได้รับความเสียหายจากคลื่นยักษ์สึนามิ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 และชุมชนได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการช่วยเหลือให้ตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้เสริม (มยุรา ปะลาวัน, 2550) เนื่องจากรายได้จากการประมงซึ่งเป็นอาชีพหลักลดน้อยลง ปัจจัยภายในที่สนับสนุนการดำรงอยู่ของกลุ่ม ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มนั้นเกิดจากความต้องการของสมาชิกกลุ่มที่ต้องการมีรายได้เสริม และได้ลดจากการประสบภัยสึนามิเนื่องจากได้พบปะกันเมื่อมีการรวมกลุ่ม

สภาพปัญหาของกลุ่ม

ปัญหาการผลิต พบว่า ปัญหาการผลิต มีความเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลส่งผลให้เกิดความอุดมสมบูรณ์น้อย ทำให้ผลผลิตของกระเทียมมีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย เรืองกุล เรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการผลิตหรือที่ต้องอาศัยฝีมือและความชำนาญงาน และปัญหาด้านเงินทุนที่มีไม่เพียงพอ ปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการค้า และการบริการ กลุ่มยังไม่มีแนวคิดในการผลิตของกลุ่มเชิงธุรกิจ ไม่มีการพัฒนากระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยี วิชาการเข้ามาช่วย (อรทัย เรืองกุล, 2547) พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุสิทธิ์ ทองงาม เรื่อง การพัฒนาศักยภาพกลุ่มอาชีพ ตำบลฉลอง อำเภอมือง จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาด้านการจัดการกลุ่ม พบว่า กลุ่มขาดการ

จัดการกลุ่มที่เหมาะสมทั้งในด้านการจัดการกลุ่มขึ้นวางแผน การจัดการกลุ่ม ขึ้นการดำเนินงาน การจัดการกลุ่ม ขึ้นการติดตาม และประเมินผล ทำให้ขาดการได้รับการดูแลเอาใจใส่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเงินสนับสนุนที่ได้รับไม่เพียงพอที่จะนำมาพัฒนากลุ่มให้ประสบความสำเร็จตามที่ควรจะเป็น ปัญหาด้านการผลิต และการตลาด พบว่า การขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการผลิตและการตลาด ส่งผลให้กลุ่มไม่สามารถเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้า และไม่สามารถก้าวเข้าสู่ระบบธุรกิจแบบเต็มรูป (สุสิทธิ์ ทองงาม, 2550) รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรา ปะลาวัน เรื่อง การดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพในชุมชนผู้ประสพภัยคลื่นยักษ์สึนามิ: กรณีศึกษา กลุ่มเครื่องแกงตำมือบ้านเกาะมุกด์ ตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง ผลการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการกลุ่ม มีการบริหารจัดการด้านองค์กรแบบไม่เป็นทางการ กลุ่มมีผู้นำตามตำแหน่ง คือ ประธานกลุ่ม และผู้นำตามธรรมชาติ คือ รองประธาน โดยรองประธานทำหน้าที่บริหารจัดการเกือบทุกเรื่องของกลุ่มยกเว้นเรื่องการผลิต เพราะว่าการผลิตสินค้าของกลุ่มต้องใช้แรงงานจากสมาชิกหลายคนที่ต้องทำร่วมกัน (มยุรา ปะลาวัน, 2550) ผลได้ว่า ปัญหาการผลิตเกิดจากการขาดแคลนเงินทุนการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดเล็กทำในครัวเรือน หรือรวมกลุ่มผลิตมีเงินทุนน้อยเข้าไม่ถึงแหล่งสนับสนุนเงินปัญหาข้างต้นที่เกิดขึ้นมีสาเหตุจากผู้ผลิตทั้งหมด บางครั้งอาจเกิดจากตัวลูกค้าเองก็ได้ เนื่องจากไม่ทราบความต้องการที่แท้จริงของตนเอง ที่สั่งสินค้า

กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม ตำบลหินตก อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช การก่อตัวของกลุ่มได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการผลิต ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการผลิต ให้กลุ่มมีโอกาสขยายมีการกระจายสินค้าให้กว้างขวางมากขึ้น ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง ให้ทุกคนในชุมชนเข้ามาส่วนร่วมในการผลิต เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิพย์ เสมอเชื้อ เรื่อง การบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว: กรณีศึกษา ตำบลลงสุวรรณ์ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ผลการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่ม ด้านการตลาด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด คือ ผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการด้านผลิต ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิต การบริหารจัดการด้านการบริหารองค์กร ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การบริหารจัดการด้านการเงิน และบัญชี ได้แก่ สภาพคล่องทางการเงิน โครงสร้างเงินทุน การจัดทำบัญชีและงบประมาณการเงิน คือ การจัดทำบัญชีและงบการเงิน (รุ่งทิพย์ เสมอเชื้อ, 2550) พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัยย์ เรื่องกุล เรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในเขต เทศบาลเมือง กำแพงเพชร ผลการศึกษา พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกของเศรษฐกิจชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน พบว่า จุดแข็ง ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น วัตถุดิบ และแรงงานที่ใช้มีอยู่ในท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์สามารถจำหน่ายในราคาถูก ทำให้สามารถแข่งขันในตลาด และเป็นกลุ่มขนาดเล็ก จุดอ่อน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มีความซ้ำซ้อนกับผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในท้องตลาด มีเงินทุนน้อย ขาดการสนับสนุน ขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักการและการดำเนินงาน โอกาส ได้แก่ รัฐบาลให้การสนับสนุน และมีโครงการพัฒนาทางด้านการให้ความรู้ เทคโนโลยี ฯลฯ และให้การส่งเสริม การจัดงานแสดงสินค้าตามต่าง ๆ การคมนาคมที่มีเส้นทางคมนาคม ติดต่อดีสะดวก และเทคโนโลยี และการติดต่อสื่อสารในปัจจุบันมีการพัฒนาขึ้นมาก จึงทำให้กลุ่มสามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม (อรทัยย์ เรื่องกุล, 2547) พบว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์ เรื่อง เศรษฐกิจชุมชน: ทางรอดที่ยั่งยืนของชาติ ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจชุมชนมีลักษณะสำคัญครบถ้วนเป็นหน่วยการผลิต แรงงานของสมาชิกมีครบถ้วนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการอยู่รอดของครอบครัวต่อความพอเพียง และตามความสามารถในการพึ่งตนเองตามแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนเป็นตัวของตัวเองมีพลวัต และสามารถที่จะอยู่รอดด้วยตนเองได้พัฒนาการของระบบทุนนิยม (ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์, 2540) รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงนุช พันยาก เรื่อง เศรษฐกิจชุมชน:

กรณีศึกษาธุรกิจผ้าก๊อบบัว บ้านโนนสว่าง ตำบลโนนสว่าง อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ด้านการร่วมมือประสานงานกับชุมชน มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ วัดในหมู่บ้าน สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอกุดข้าวปุ้น องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสว่าง สำนักงานเกษตรอำเภอกุดข้าวปุ้น ที่ทำการก้านัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านและมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยมีจุดประสงค์เพื่อของบประมาณสนับสนุนการฝึกอบรม เพิ่มทักษะปฏิบัติในกระบวนการผลิต การตลาดการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และนำศึกษาดูงานแหล่งเศรษฐกิจชุมชนอื่น ๆ (นนุช พันยาก, 2549)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง วิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม ตำบลหินตก อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ข้อเสนอแนะต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้หลาฟาร์ม ตำบลหินตก อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ควรมีการสร้างเครือข่ายในชุมชน และในการตลาด กลุ่มควรมีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตามสื่อต่าง ๆ เพื่อเป็นการเปิดตลาดให้กว้างขึ้น ต่อชุมชนควรส่งเสริมให้คนในชุมชนเปิดการตลาดในชุมชน ทั้งนี้ข้อเสนอแนะนั้นสามารถเสนอได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหินตกควรมีการจัดประชาสัมพันธ์ให้คนทั้งภายในชุมชน และภายนอกชุมชนได้รู้จักยาหม่องดอกกระถินมากยิ่งขึ้น และควรศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของยาหม่องดอกกระถิน หมู่ที่ 4 ตำบลหินตก อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2550). ข้อควรรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน เอกสารเผยแพร่. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นนุช พันยาก. (2549). เศรษฐกิจชุมชน: กรณีศึกษาธุรกิจผ้าก๊อบบัว บ้านโนนสว่าง ตำบลโนนสว่าง อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์การพัฒนา. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- บัณฑิต อ่อนดำ. (2533). ยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์. (2540). เศรษฐกิจชุมชน: ทางรอดที่ยั่งยืนของชาติ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัย และให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2543). กระบวนการ และเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- มยุรา ปะลาวัน. (2550). การดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพในชุมชนผู้ประสบภัยคลื่นยักษ์สึนามิ: กรณีศึกษา กลุ่มเครื่องแกงตำมือบ้านเกาะมุกด์ ตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- รุ่งทิพย์ เสมอเชื้อ. (2550). การบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว: กรณีศึกษา ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุสิทธิ์ ทองงาม. (2550). การพัฒนาศักยภาพกลุ่มอาชีพ ตำบลฉลอง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- อรทิพย์ เรืองกุล. (2547). กลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในเขต เทศบาลเมืองกำแพงเพชร. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.